

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 354/09-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 11. novembra 2009 predbežne prerokoval sťažnosť E. S., B., zastúpenej advokátkou Mgr. A. S., B., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 303/2005 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť E. S. o d m i e t a ako neprípustnú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. septembra 2009 doručená sťažnosť E. S., B. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátkou Mgr. A. S., B., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava IV (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 303/2005.

Sťažovateľka v sťažnosti uviedla:

«Dňa 19. 10. 2005 podala sťažovateľka na Okresný súd Bratislava IV žalobu - označenú ako „žaloba o splnenie povinnosti k rozsudku 9C 66/01-45“ zo dňa 17. 10. 2005. Touto žalobou sa sťažovateľka domáhala najmä toho, aby súd nariadil výkon rozsudku Okresného súdu Bratislava IV zo dňa 25. 2. 2003, č. k.: 9 C 66/01-45 na zabezpečenie bytovej náhrady...

Rozsudkom Okresného súdu Bratislava IV zo dňa 25. 2. 2003 – č. k. 9C 66/01-45 súd zrušil právo spoločného nájmu bytu sťažovateľky a jej bývalého manžela M. S., s tým, že výlučným nájomcom a členom družstva je odporca – M. S. Podľa rozsudku je sťažovateľka povinná byt vypratať a odovzdať odporcovi do 30 dní odo dňa, kedy jej odporca zabezpečí bytovú náhradu vo forme náhradného bytu. Rozsudok sa stal právoplatným 5. 5. 2003.

Po vydaní predmetného rozsudku odporca neprejavoval žiadnu snahu k splneniu svojej povinnosti zabezpečiť sťažovateľke náhradný byt... z dôvodu, že spolužitie s odporcom v jednom byte sa stalo pre sťažovateľku neznesiteľným... sťažovateľka... bola nútená sa z tohto bytu odsťahovať...

Hlavnými dôvodmi podania žaloby sťažovateľky bolo jednak to, že odporca sťažovateľke nezabezpečil náhradný byt a tiež, že je neplatičom v predmetom byte...

Nakoľko podanie sťažovateľky neobsahovalo všetky potrebné náležitosti, prvostupňový súd vyzval sťažovateľku na doplnenie žaloby. Sťažovateľka žalobu doplnila podaním zo dňa 16. 3. 2006, v ktorom svoj žalobný návrh vymedzila na nariadenie výkonu súdneho rozhodnutia – rozsudku Okresného súdu Bratislava IV – č. k.: 9C 66/01-45 zo dňa 25. 2. 2003 a to spôsobom uloženia odporcovi povinnosť zabezpečiť jej bytovú náhradu vo forme bytu do 120 dní od právoplatnosti rozhodnutia výmenou sporného družstevného bytu... za dve menšie bytové jednotky v súčinnosti s SBD Bratislava I a aby jej bolo opätovne priznané členstvo v družstve, alebo jej aby odporca zabezpečil bytovú náhradu vo forme bytu v tej istej lehote iným primeraným spôsobom.

Z dôvodu, že ani takto upravený žalobný návrh sťažovateľky nebol zrozumiteľný a určitý, súd zaslal sťažovateľke predvolanie na informatívny výsluch, ktoré sa konalo dňa 7. 11. 2006. V závere výsluchu, súd vyzval sťažovateľku na definitívne odstránenie väd návrhu v lehote 30 dní.

V uvedenej lehote mala sťažovateľka v úmysle nájsť si právneho zástupcu na zastupovanie v danej veci. Keďže sa jej to nepodarilo požiadala súd o predĺženie lehoty na opätovné doplnenie svojho návrhu a následne požiadala o oslobodenie od súdnych poplatkov a ustanovenie právneho zástupcu z radov advokátov žiadosťou osobne podanou na súd dňa 27. 11. 2006...

O predmetnom návrhu sťažovateľky súd rozhodol až dňa 12. 9. 2008. tak, že sťažovateľke nepriznal oslobodenie od súdnych poplatkov a teda ani právo na ustanovenie právneho zástupcu z radov advokátov. Voči tomuto uzneseniu sa sťažovateľka odvolala podaním zo dňa 8. 10. 2008 a na výzvu súdu zo dňa 28. 3 1. 2008 svoje odvolanie doplnila dňa 17. 12. 2008.

Dňa 31. 7. 2009 bolo sťažovateľke doručené Uznesenie Krajského súdu v Bratislave zo dňa 10. 6. 2009, č. k.: 4 Co 35/09-89. Odvolací súd potvrdil uznesenie OS BA IV zo dňa 12. 9. 2008, č. k.: 8C 303/2005-70.

Po vrátení spisového materiálu z odvolacieho súdu prvostupňový súd k dnešnému dňu konať meritorne v danej veci ešte nezačal...

Sťažovateľka osobitne zdôrazňuje, že v jej veci, ktorá sa začala ešte v roku 2005, súd neurobil žiadny úkon smerujúci ku konečnému rozhodnutiu veci, nekonalo sa ani jedno súdne pojednávanie, a to ani nemeritorne. Sťažovateľka sa zaujímalala a zaujíma o priebeh konania a nedopustila sa žiadnych skutkov, ktorými buď marila alebo zdržovala priebeh konania...

poukazujeme na postup súdu pri doručovaní súdnych zásielok v danej veci. Týka sa to doručovania uznesenia OS BA IV, č. k.: 8C 303/2005-76, ktorým súd sťažovateľku vyzval na doplnenie odvolania zo dňa 8. 10. 2008, ktoré bolo sťažovateľke zasielané na adresu jej trvalého bydliska. Sťažovateľka, keďže nebýva na tejto adrese, mala zriadenú službu preposielania zásielok. Zásielka súdu s uvedeným uznesením jej bolo zasielaná, avšak bola označená poznámkou „nedoposielat“ a tak bola poštou vrátená späť súdu. Na tomto postupe nie je nič nezvyčajné, avšak sťažovateľka sa domáhala na súde jej osobného prevzatia, kde jej poverení pracovníci povedali, že to nie je možné, nakoľko zásielka je stále uložená na pošte na čas odbernej lehoty. Po objasnení tejto situácie príslušnou poštou sa sťažovateľka dozvedela, že pracovníci súdu jej nepodali správnu informáciu a zásielka sa nachádza na súde. Až po písomnej žiadosti sťažovateľky zo dňa 6. 11. 2008, aby je zásielka

bola doručená na adresu zamestnávateľa, ako aj všetky ďalšie písomnosti v danej veci, jej bolo doručené uvedené uznesenie dňa 12. 12. 2008.»

V súvislosti s podaním sťažnosti na prieťahy v konaní sťažovateľka uviedla:

«... sťažovateľka... podala sťažnosť na prieťahy v konaní zo dňa 15. 5. 2009, ktorú adresovala predsedníčke Krajského súdu v Bratislave... Zdôrazňujeme, že sťažovateľka, ako osoba práva neznalá, napriek tomu, že sťažnosť podala na odvolací súd, touto namietala vzniknuté prieťahy aj v konaní na prvom stupni, citujúc z tejto sťažnosti: „Doba, ktorá uplynula od podania môjho návrhu 8C 303/20005 je neprimeraná“...

sťažovateľka podala sťažnosť zo dňa 27. 5. 2009 aj predsedníčke prvostupňového súdu, kde sa sťažovateľka na postup súdu pri doručovaní už vyššie spomínanej písomnosti súdu ale taktiež na prieťahy v konaní, citujeme: „Vážená pani predsedkyňa súdu... , z akého dôvodu v konaní bol nesprávny postup súdu, prieťahy v konaní...“

podpredsedníčka Krajského súdu v Bratislave sťažovateľke oznámila listom zo dňa 2. 6. 2009, že jej sťažnosť je nedôvodná... Prieťahy v konaní na súde prvého stupňa podpredsedníčka krajského súdu nehodnotila, vecne príslušnému prvostupňovému súdu prešetrenie tejto časti sťažnosti nepostúpila...

sťažovateľka listom zo dňa 11. 6. 2006 požiadala Ministerstvo spravodlivosti SR o prešetrenie vybavenia sťažnosti predsedom Krajského súdu v Bratislave zo dňa 2. 6. 2009, z dôvodu, že mala za to, že jej sťažnosť na prieťahy v konaní bola posúdená len čiastočne – len za obdobie, počas ktorého sa spis nachádzal na Krajskom súde v Bratislave...

Na sťažnosť sťažovateľky na postup prvostupňového súdu... odpovedala predsedníčka tohto súdu listom zo dňa 4. 9. 2009... V odpovedi sa však predsedníčka súdu vôbec nezaobrá prehodením možných vzniknutých prieťahov v konaní.

Prešetrenie sťažnosti predsedníčka súdu obmedzila len na prešetrenie postupu súdu pri doručovaní súdnych zásielok sťažovateľke.»

Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd o jej sťažnosti rozhodol týmto nálezom:

„Základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky bolo postupom porušovateľa - Okresného súdu Bratislava IV v konaní vo veci vedenej pod spis. zn.: 8C 303/2005 porušené.

Okresnému súdu Bratislava IV prikazuje, aby v konaní vo veci vedenej pod spis. zn.: 8C 303/2005 konal bez zbytočných prietáhov.

Sťažovateľke priznáva primerané finančné zadostučinenie vo výške 6. 000,- EUR..., ktoré jej je Okresný súd Bratislava IV povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Okresný súd Bratislava IV je povinný sťažovateľke uhradiť trovy právneho zastúpenia..., ktoré je povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohoto nálezu na účet jej právnej zástupkyne...“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom,

neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

V súlade s už uvedenými zásadami ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľky podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde a skúmal, či neexistujú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka 19. októbra 2005 podala okresnému súdu žalobu, ktorou sa „*domáhala najmä toho, aby súd nariadil výkon rozsudku Okresného súdu Bratislava IV zo dňa 25. 2. 2003, č. k.: 9 C 66/01-45 na zabezpečenie bytovej náhrady...*“. Konanie o žalobe sťažovateľky bolo okresným súdom vedené pod sp. zn. 8 C 303/2005.

Okresný súd uznesením č. k. 8 C 303/2005-17 zo 7. februára 2006 vyzval sťažovateľku na odstránenie väd žaloby.

Sťažovateľka doplnila svoju žalobu podaním doručeným okresnému súdu 17. marca 2006.

Dňa 7. novembra 2006 vykonal okresný súd informatívny výsluch sťažovateľky, na ktorom uznesením opätovne vyzval sťažovateľku na odstránenie väd žaloby do 30 dní.

Sťažovateľka 24. novembra 2006 požiadala okresný súd o predĺženie lehoty na odstránenie väd žaloby „*z dôvodu, že sa jej nepodarilo zabezpečiť si svojho právneho zástupcu*“.

Dňa 28. novembra 2006 bola okresnému súdu doručená žiadosť sťažovateľky o ustanovenie právneho zástupcu z radov advokátov a oslobodenie od súdnych poplatkov.

Okresný súd uznesením č. k. 8 C 303/2005-70 z 12. septembra 2008 (ďalej len „uznesenie z 12. septembra 2008“) nepriznal sťažovateľke oslobodenie od súdnych poplatkov a jej žiadosť o ustanovenie zástupcu z radov advokátov zamietol.

Sťažovateľka podala odvolanie proti uzneseniu okresného súdu z 12. septembra 2008.

Okresný súd uznesením č. k. 8 C 303/2005-76 z 28. októbra 2008 (ďalej len „uznesenie z 28. októbra 2008“) vyzval sťažovateľku na doplnenie odvolania o náležitosti v zmysle Občianskeho súdneho poriadku. Dňa 7. novembra 2008 podala sťažovateľka okresnému súdu žiadosť o doručovanie zásielok na adresu jej zamestnávateľa. Uznesenie okresného súdu z 28. októbra 2008 bolo sťažovateľke doručené 12. decembra 2008.

Sťažovateľka 18. decembra 2008 doplnila svoje odvolanie proti uzneseniu okresného súdu z 12. septembra 2008.

V období od 2. februára 2009 do 14. júla 2009 sa spis okresného súdu nachádzal na Krajskom súde v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) z dôvodu rozhodnutia o odvolaní sťažovateľky proti uzneseniu okresného súdu z 12. septembra 2008. Krajský súd uznesením č. k. 4 Co 35/2009-89 z 10. júna 2009 (ďalej len „uznesenie krajského súdu“) potvrdil uzneseniu okresného súdu z 12. septembra 2008.

Po vrátení spisu okresnému súdu 14. júla 2009 bolo 31. júla 2009 sťažovateľke doručené uznesenie krajského súdu.

Sťažovateľka namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 303/2005.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Pokiaľ ide o základné práva a slobody, ústava rozdeľuje ochranu ústavnosti medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a 2 a čl. 152 ods. 4 ústavy).

Ústavný súd opakovane vyslovil, že v prípadoch sťažností podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, v ktorých je namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v konaní pred všeobecným súdom, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou vyžaduje preukázanie využitia právneho prostriedku, na uplatnenie ktorého mal sťažovateľ právo od 1. apríla 2005 podľa § 3 ods. 7 a § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o súdoch“).

Podľa názoru ústavného súdu sa podanie sťažnosti na prietahy v konaní v zmysle citovaných zákonov zásadne považuje za účinný prostriedok ochrany takých základných práv, ktoré súvisia so základným právom na súdnu ochranu, ako aj so základným právom na konanie bez zbytočných prietáhov (napr. IV. ÚS 153/03, IV. ÚS 278/04).

Ústavný súd poznamenáva, že vyčerpanie opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je oprávnený podľa osobitných predpisov, je jedným z atribútov prípustnosti sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a teda podmienkou konania vo veci individuálnej ochrany základných práv a slobôd pred ústavným súdom.

Špecifickosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy teda spočíva okrem iného aj v tom, že k jej podaniu môže zásadne dôjsť až subsidiárne. Zmysel a účel zásady subsidiarity vyplýva aj z toho, že ochrana ústavnosti nie je a ani z povahy veci nemôže byť iba úlohou ústavného súdu, ale je takisto úlohou všetkých orgánov verejnej moci, v tom rámci predovšetkým všeobecného súdnictva. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje až v prípade zlyhania všetkých ostatných do úvahy prichádzajúcich orgánov verejnej moci.

V období, keď sa spis nachádzal na krajskom súde (od 2. februára 2009 do 14. júla 2009), sťažovateľka podala predsedníčke krajského súdu sťažnosť z 15. mája 2009 na prieťahy v konaní, ktorá bola v odpovedi predsedníčky krajského súdu z 2. júna 2009 posúdená ako nedôvodná.

Sťažovateľka podala tiež 27. mája 2009 predsedníčke okresného súdu „*sťažnosť na postup súdu*“. V podstatnej časti tejto sťažnosti namietala postup okresného súdu pri jej žiadosti o osobné doručenie uznesenia okresného súdu z 28. októbra 2008 a v jej závere uviedla: „*Vážená pani predsedkyňa na záver by som rada vedela, z akého dôvodu v konaní bol nesprávny postup súdu, prieťahy v konaní a taktiež si dovoľím tvrdiť, že na Vašom súde je zjavná zaujatosť voči mojej osobe.*“ Podpredsedníčka okresného súdu v odpovedi zo 4. septembra 2009 reagovala na sťažovateľkou namietaný postup okresného súdu pri doručovaní uznesenia z 28. októbra 2008 a konštatovala riadne doručenie tohto uznesenia na adresu zamestnávateľa sťažovateľky potom, ako táto adresa bola okresnému súdu sťažovateľkou oznámená.

Podľa sťažovateľky jej sťažnosť z 15. mája 2009 adresovaná predsedníčke krajského súdu ako aj jej „*sťažnosť na postup súdu*“ adresovaná predsedníčke okresného súdu obsahovala sťažnosť na prieťahy v označenom konaní pred okresným súdom. Predsedníčka krajského súdu jej sťažnosť vzťahujúcu sa na prieťahy v konaní okresného súdu nepostúpila predsedníčke okresného súdu a predsedníčka okresného súdu „*sťažnosť na postup súdu*“ nesprávne neposúdila ako sťažnosť na prieťahy v konaní.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Podľa § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd neodmietne prijatie sťažnosti, aj keď sa nesplnila podmienka podľa odseku 1, ak sťažovateľ preukáže, že túto podmienku nesplnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

Ústavný súd po oboznámení sa so sťažnosťami doručenými sťažovateľkou predsedníčke okresného súdu a predsedníčke krajského súdu konštatuje, že ich obsah nenasvedčuje tomu, že ide o sťažnosti na prietahy v konaní pred okresným súdom. Tomu zodpovedá aj posúdenie týchto sťažností v odpovedi predsedníčky krajského súdu (ktorá sťažnosť adresovanú krajskému súdu posúdila ako sťažnosť na prietahy v konaní pred krajským súdom) a v odpovedi podpredsedníčky okresného súdu (ktorá sťažnosť adresovanú okresnému súdu posúdila ako sťažnosť na postup okresného súdu pri doručovaní konkrétneho uznesenia).

Vzhľadom na uvedené ústavný súd uzatvára, že sťažovateľka v posudzovanom prípade nevyužila opravný prostriedok vo vzťahu k namietanému postupu okresného súdu, keďže v súlade s § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde nepodalala sťažnosť na prietahy podľa zákona o súdoch.

Ústavný súd posúdil aj to, či v danom prípade nie sú dané dôvody hodné osobitného zreteľa, ktoré by odôvodňovali postup podľa § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Pri zohľadnení celkovej dĺžky konania (takmer štyri roky), podanie žaloby s vadami, k odstráneniu ktorých bola sťažovateľka opakovane vyzývaná (pričom z obsahu sťažnosti nevyplýva, že by sťažovateľka vady svojej žaloby v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu už odstránila, a tým umožnila meritórne prerokovanie), podanie nedôvodnej žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov a ustanovenie právneho zástupcu z radov advokátov,

ústavný súd dospel k záveru, že v posudzovanom prípade nie sú dané také okolnosti, ktoré by odôvodňovali postup podľa § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Preto ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde sťažnosť odmietol ako neprípustnú so zreteľom na nesplnenie podmienky konania podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. novembra 2009